

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1Sžk/8/2018
Identifikačné číslo spisu: 4015200585
Dátum vydania rozhodnutia: 21.05.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Igor Belko
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:4015200585.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd kasačný v právnej veci žalobcu (v konaní sťažovateľa): Nobilitas Carpathiae, so sídlom Bočná 26, 940 71 Nové Zámky, zast. JUDr. Ing. Mikulášom Práznovszkym, CSc., advokátom, so sídlom Bočná 26, 940 71 Nové Zámky proti žalovanému: Okresný úrad Nitra, so sídlom Štefánikova trieda 69, 949 01 Nitra v konaní o všeobecnej správnej žalobe, o kasačnej sťažnosti proti uzneseniu Krajského súdu v Nitre zo dňa 28. septembra 2017 č. k. 11S/99/2015-91, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť z a m i e t a.

Odôvodnenie

1. Žalobou podanou 22.06.2015 na Krajský súd v Nitre (ďalej len „krajský súd“) sa žalobca domáhal preskúmania zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. OU-NR-OOP1-2015/019169 z 14. 05. 2015, ktorým žalovaný zamietol odvolanie žalobcu a potvrdil rozhodnutie Okresného úradu Nové Zámky, odbor všeobecnej vnútornej správy č. OU-NZ-OVVS-2014/000086-16 z 16. 03. 2015. Týmto rozhodnutím správny orgán prvého stupňa rozhodol, že konanie o návrhu na registráciu verejnej zbierky podľa zák. č. 162/2014 Z. z. o verejných zbierkach a o zmene a doplnení niektorých zákonov podľa § 30 ods. 1 písm. d) zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov zastavil.

2. Rozsudkom krajského súdu č. k. 11S/99/2015-40 z 26. 10. 2016 bola žaloba zamietnutá a žalovanému nebola priznaná náhrada trov konania. Žalobca podal 13.07.2017 voči rozsudku kasačnú sťažnosť, ktorej prílohou bolo tiež žalobcom vyplnené „Tlačivo pre dokladovanie pomerov strany konania, ktorá navrhuje, aby jej bolo priznané oslobodenie od súdnych poplatkov (PRÁVNICKÁ OSOBA)“, fotokópia platobnej karty žalobcu a fotokópia dokladu zo dňa 10. 07. 2017, na ktorom bol uvedený zostatok na účte žalobcu.

3. Krajský súd 11.09.2017 vyzval žalobcu, aby v určenej lehote predložil súdu výpis z bankového účtu žalobcu ku dňu podania žaloby (19.06.2015) a výpis z bankového účtu žalobcu ku dňu podania jeho návrhu na priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov, resp. ku dňu 10.09.2017. Na uvedenú výzvu

reagoval žalobca podaním z 25.09.2017, pričom priložil výpisy z účtu.

4. Krajský súd uznesením č. k. 11S/99/2015-91 z 28.09.2017 nepriznal žalobcovi oslobodenie od súdnych poplatkov. Krajský súd mal za to, že pomery účastníka konania, v tomto prípade žalobcu, neodôvodňujú priznanie oslobodenia od súdneho poplatku. Krajský súd poukázal najmä na majetkové pomery (zostatok na účte v banke) žalobcu ku dňu podania žaloby (19.06.2015) a ku dňu podania žiadosti o oslobodenia od súdneho poplatku, resp. ku dňu 10.09.2017 a konštatoval, že uvedené majetkové pomery sa výraznejšie nezmenili, pričom ku dňu 19.06.2015 bol žalobca schopný zaplatiť súdny poplatok. Krajský súd považoval za dôležité poukázať i na právnu formu žalobcu. Žalobca (Nobilitas Carpathiae) je právnickou osobou (občianskym združením), pričom na internetovej stránke žalobcu sú verejne dostupné stanovky tohto občianskeho združenia, ktoré v článku 46 zakotvujú zdroje hospodárenia. Podľa uvedených stanov sú vlastnými zdrojmi hospodárenia uvedeného občianskeho združenia: a/ registračný poplatok, b/ členské príspevky, c/ mimoriadne finančné príspevky členov združenia určené orgánmi združenia, d/ dary a príspevky členov združenia, e/ výnosy z majetku združenia. Vzhľadom na uvedené skutočnosti krajský súd rozhodol o nepriznaní oslobodenia.

5. Uznesenie krajského súdu napadol žalobca (ďalej len „sťažovateľ“) kasačnou sťažnosťou z 20.11.2017, ktorú odôvodnil tým, že krajský súd nesprávnym procesným postupom znemožnil účastníkovi konania, aby uskutočnil jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 440 ods. 1 písm. f/ S.s.p.) a že krajský súd rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 440 ods. 1 písm. g/ S.s.p.). Sťažovateľ žiadal uznesenie krajského súdu zrušiť.

6. Sťažovateľ videl porušenie zákona v tom, že krajský súd nesprávne aplikuje ustanovenie § 5 ods. 1 písm. a) zák. č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zák. č. 71/1992 Zb.“), lebo sťažovateľ navrhol oslobodenie od súdnych poplatkov nie za podanie žaloby dňa 19.06.2015, ale za podanie kasačnej sťažnosti dňa 11.07.2017. Krajský súd v odôvodnení napadnutého uznesenia neudáva, aké boli majetkové pomery sťažovateľa ku dňu podania žaloby a ku dňu podania žiadosti o oslobodenie od súdnych poplatkov. Napadnuté uznesenie je v tomto rozsahu neurčité, nekonkrétne, a preto pre nedostatok dôvodov nepreskúmateľné. Krajský súd má nesprávne za to, že pomery sťažovateľa neodôvodňujú priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov, lebo v odôvodnení napadnutého uznesenia krajský súd neuvádza, aké sú, a preto nemá žiadny podklad na vyvodenie takéhoto záveru. Na zapltenie súdneho poplatku za podanie kasačnej sťažnosti vo výške 140 € strata 5,76 € za súčasného stavu vedy a techniky nestačí.

7. Krajský súd podľa sťažovateľa opomenul uviesť, akou logickou úvahou dospel k záveru, že uvedené majetkové pomery sa výrazne nezmenili a že strata na bežnom účte mu umožňovala zaplatiť súdny poplatok za podanie kasačnej sťažnosti (nie za podanie žaloby). Uznesenie je preto pre nedostatok dôvodov aj v tejto časti nepreskúmateľné.

8. Sťažovateľ uviedol, že krajský súd nesprávne poukázal i na právnu formu sťažovateľa a krajský súd taktiež neuvádza, akou logickou úvahou dospel k záveru, že holé vymenovanie vlastných zdrojov uvádzaných v stanovách sťažovateľa bez ďalšieho znamenajú ich naplnenie a v akej výške. Z odôvodnenia nie je podľa sťažovateľa zrejme ani akou úvahou dospel krajský súd k záveru, že skutočné majetkové pomery sťažovateľa majú súdom domnelú výšku a nie reálnu výšku podľa sťažovateľom predložených dôkazov - výpisov z účtu.

9. Sťažovateľ záverom konštatoval, že ak krajský súd na základe týchto skutočností návrh žalobcu na priznanie oslobodenie od súdnych poplatkov zamietol, znemožnil mu, aby uskutočnil jemu patriace procesné práva, konkrétne právo na prejednanie kasačnej sťažnosti z 10.09.2017.

Krajský súd tým, že ustanovenie § 5 ods. 1 písm. a) zák. č. 71/1992 Zb. aplikoval na podanie žaloby a nie na podanie kasačnej sťažnosti, rozhodol na základe neprávneho právneho posúdenia veci, lebo podľa ustálenej judikatúry Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ktorú sťažovateľ nekonkretizoval) aplikoval

nesprávny právny predpis.

II.

10. Senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej aj len ako „Najvyšší súd“) konajúci ako kasačný súd (§ 438 ods. 2 S.s.p.) predovšetkým postupom podľa § 452 ods. 1 v spojení s § 439 S.s.p. preskúmal prípustnosť kasačnej sťažnosti a z toho vyplývajúce možné dôvody jej odmietnutia. Po zistení, že kasačnú sťažnosť podal sťažovateľ včas (§ 443 ods. 2 písm. a/ S.s.p.), a s prihliadnutím na formálnu viazanosť posudzovania kasačnej sťažnosti (§ 453 ods. 2 časť vety prvej pred bodkočiarkou v spojení s § 439 ods. 3 písm. a/ S.s.p.) a neviazanosť sťažnostným návrhom (§ 453 ods. 3 S.s.p.) kasačný súd preskúmal napadnuté uznesenie spolu s konaním, ktoré predchádzalo jeho vydaniu, a jednomyseľne (§ 464 v spojení s § 139 ods. 4 S.s.p.) si osvojil záver, že kasačnú sťažnosť je v zmysle § 461 S.s.p. potrebné zamietnuť, nakoľko po jej preskúmaní kasačný súd na základe nižšie uvedených právnych názorov dospel k presvedčeniu, že je nedôvodná.

Podľa § 166 ods. 1 a 2 S.s.p. správny súd na návrh prizná oslobodenie od súdneho poplatku, ak to odôvodňujú pomery účastníka konania.

Priznané oslobodenie od súdneho poplatku správny súd kedykoľvek počas konania odníme, a to i so spätnou účinnosťou, ak sa do právoplatného skončenia konania preukáže, že pomery účastníka neodôvodňujú alebo neodôvodňovali oslobodenie od súdneho poplatku.

Podľa § 5 ods. 1 písm. a/ zákona č. 71/1992 Zb. v znení relevantnom pre prejednávajúcu vec, poplatková povinnosť vzniká

a/ podaním žaloby, návrhu, odvolania, žaloby na obnovu konania, dovolania, kasačnej sťažnosti alebo žiadosti na vykonanie poplatkového úkonu, ak je poplatníkom žalobca alebo navrhovateľ, odvolateľ, ten, kto podal žalobu na obnovu konania, dovolateľ a ten, kto podal kasačnú sťažnosť.

Podľa § 3 ods. 3 zák. č. 83/1990 Z.z. o združovaní občanov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zák. č. 83/1990 Zb.“) v znení relevantnom pre prejednávajúcu vec práva a povinnosti člena združenia upravujú stanovy združenia.

Podľa § 6 ods. 2 posledná veta písm. f) zák. č. 83/1990 Z.z. v cit. znení k návrhu pripoja stanovy vo dvoch vyhotoveniach, v ktorých musia byť uvedené zásady hospodárenia.

11. Účel a podstata inštitútu oslobodenia od súdnych poplatkov spočíva v tom, aby nedochádzalo k odopretiu práva na prístup k súdu v prípadoch, keď pomery účastníka, predovšetkým jeho majetková situácia, objektívne znemožnia uhradiť súdny poplatok. Na to, aby súd mohol účastníkovi konania priznať oslobodenie od súdnych poplatkov musia byť kumulatívne splnené dve zákonné podmienky, a to podanie návrhu na oslobodenie od súdneho poplatku a existencia pomerov účastníka odôvodňujúcich oslobodenie od súdneho poplatku. Aj v prípade, ak sa pomery účastníka javia ako objektívne odôvodňujúce oslobodenie od súdneho poplatku je nutné vyriešiť otázku, či nemajetnosť účastníka je skutočná a nie len zdanlivá.

12. Dôkazná povinnosť vo vzťahu k preukázaniu pomerov účastníka je na účastníkovi, ktorý o oslobodenie od súdnych poplatkov žiada, v prejednávanej veci na sťažovateľovi, pričom zákon neukladá správne súdu vo vzťahu k dôkazom potrebným na zistenie skutkového stavu vyhľadávaciu povinnosť. Je preto na žalobcovi, aby svoje tvrdenie o nepriaznivých pomeroch sám preukázal, nestačí len tvrdenie o nepriaznivých majetkových pomeroch. Na strane druhej, ak účastník predloží dôkazy, ktoré nepostačujú na vytvorenie si objektívneho pohľadu na pomery účastníka konania, môže súd vychádzať aj z iných ako sťažovateľom predložených dôkazov.

Kasačný súd považuje za potrebné zdôrazniť, že posúdenie podmienok pre oslobodenie od súdnych poplatkov nie je možné zovšeobecňovať, nakoľko ide o otázku individuálnu. Splnenie predpokladov pre oslobodenie od súdnych poplatkov je potrebné posúdiť vždy individuálne v závislosti od konkrétnych okolností a je na úvahe správneho súdu, čo bude považovať za dôvody na oslobodenie od súdnych poplatkov. Budú to najmä rodinné, sociálne, zdravotné dôvody fyzickej osoby. U právnickej osoby sú zdravotné či rodinné pomery a priori vylúčené, a preto správny súd bude posudzovať v zásade pomery majetkové, ako tomu bolo v prípade sťažovateľa.

13. Sťažovateľ v kasačnej sťažnosti namietal, že správny súd nesprávne aplikuje ustanovenie § 5 ods. 1 písm. a) zák. č. 71/1992 Zb., lebo sťažovateľ navrhol oslobodenie od súdnych poplatkov nie za podanie žaloby, ale za podanie kasačnej sťažnosti. Ustanovenie § 5 ods. 1 písm. a) stanovuje vznik poplatkovej povinnosti, pričom poplatková povinnosť vzniká podaním žaloby a rovnako aj podaním kasačnej sťažnosti. Z odôvodnenia napadnutého uznesenia krajského súdu však nevyplýva, že by krajský súd toto ustanovenie nesprávne aplikoval, nakoľko pokiaľ sťažovateľ požiadal o oslobodenie od súdneho poplatku za podanie kasačnej sťažnosti, krajský súd rozhodoval o tomto jeho návrhu. Skutočnosť, že krajský súd žiadal o predloženie výpisu z bankového účtu ku dňu podania žaloby a ku dňu podania návrhu na oslobodenie od súdneho poplatku, neznamená, že krajský súd nesprávne rozhodoval o žiadosti na priznanie oslobodenia od súdneho poplatku za podanie žaloby, ako to interpretuje sťažovateľ. Krajský súd vyzýval sťažovateľa na preukázanie pomerov aj ku dňu podania žaloby za účelom preskúmania zmeny jeho majetkových pomerov od času podania žaloby, kedy bol schopný súdny poplatok zaplatiť a majetkových pomerov v čase podania žiadosti o oslobodenie od súdneho poplatku za podanie kasačnej sťažnosti. Túto námietku preto považuje kasačný súd za nedôvodnú.

14. Sťažovateľ ďalej namietal, že odôvodnenie uznesenia krajského súdu je neurčité, nekonkrétne, a preto pre nedostatok dôvodov nepreskúmateľné, keď v ňom neboli majetkové pomery sťažovateľa presne uvedené, aj keď krajský súd na ne odkazuje a tvrdí, že sa výrazne nezmenili. Kasačný súd má za to, že ani táto námietka nie je dôvodná, nakoľko skutočnosť, že krajský súd v uznesení presne nerozpísal majetkové pomery sťažovateľa (napr. presné sumy na účtoch), z ktorých vychádzal neznamená, že je jeho rozhodnutie neurčité, či nepreskúmateľné. Aj keď je odôvodnenie uznesenia krajského súdu stručnejšie, je z neho možné bezpochyby vyvodiť, na základe čoho mal krajský súd za to, že pomery sťažovateľa neodôvodňujú priznanie oslobodenia od súdneho poplatku. Krajský súd správne poukázal na majetkové pomery sťažovateľa ku dňu podania žaloby a jeho majetkové pomery ku dňu podania kasačnej sťažnosti, ktoré sa výraznejšie nezmenili, pričom súdny poplatok za podanie žaloby bol sťažovateľ schopný zaplatiť. Kasačný súd dodáva, že aj keď zostatok na účte v čase podania žiadosti o oslobodenie od súdneho poplatku za podanie kasačnej sťažnosti bol takmer nulový a následne vykazoval stratu, nemožno to považovať za jediný dôkaz o majetnosti resp. nemajetnosti sťažovateľa a o jeho neschopnosti zaplatiť súdny poplatok za podanie kasačnej sťažnosti, a to aj s poukazom na právnu formu sťažovateľa.

15. Pokiaľ sťažovateľ namietal, že krajský súd nemal na právnu formu poukázat', kasačný súd sa s týmto názorom sťažovateľa nestotožňuje. Sťažovateľ je právnickou osobou - občianskym združením, ktoré vykonáva svoju činnosť v súlade so zákonom č. 83/1990 Z.z. a stanovami. Súčasťou stanov, ktoré tvoria už prílohu návrhu na registráciu občianskeho združenia sú zásady hospodárenia (§ 6 ods. 2 písm. f) zák. č. 83/1990 Z.z.). Sťažovateľ ako občianske združenie je preto sám zodpovedný za svoje hospodárenie, aby mohol plne naplniť cieľ a predmet svojej činnosti (článok 3 a článok 4 stanov). Ako správne uviedol krajský súd, v článku 46 stanov sťažovateľa sú zakotvené zdroje hospodárenia, medzi ktoré patria okrem iného registračný poplatok (určený vo výške 20 eur), členské príspevky, či výnosy z majetku združenia. Aj keď sa kasačný súd stotožňuje s názorom sťažovateľa, že samotné vymenovanie zdrojov nestačí na preukázanie ich naplnenia, ide o skutočnosť spochybňujúcu vierohodnosť sťažovateľom tvrdenej nemajetnosti. Kasačný súd zároveň odkazuje na článok 29 stanov sťažovateľa (občianskeho združenia), kde sú uvedené povinnosti jej členov. Medzi povinnosti členov sťažovateľa patrí povinnosť platiť príspevky určené orgánmi združenia, tzv. členské príspevky (určené vo výške 24 € za kalendárny rok pre riadneho a mimoriadneho člena a 12 € za kalendárny rok pre podporujúceho člena, ako vyplýva z informácií o sťažovateľovi zverejnených na jeho internetovej stránke), pričom v prípade ich neplatenia, hrozí členovi zánik členstva. Pokiaľ je teda sťažovateľ fungujúcim občianskym združením a vykonáva činnosť prostredníctvom svojich členov v súlade so stanovami, ako to vyplýva aj z predmetu správnej žaloby, musí mať príjem z členských príspevkov resp. registračných poplatkov. Sťažovateľ však v tlačive pre dokladovanie pomerov strany konania, ktorá navrhuje, aby jej bolo priznané oslobodenie od súdnych poplatkov žiadne takéto príjmy neuvádza (ani prípadný dôvod ich neplatenia), hoci zo stanov vyplýva, že členovia združenia členské príspevky platia, a preto nemožno vyhodnotiť sťažovateľom predložené tlačivo za vierohodné. Podľa názoru kasačného súdu sťažovateľ

nepreukázal, že by jeho pomery odôvodňovali priznanie oslobodenia od súdneho poplatku.

16. V tejto súvislosti si kasačný súd dovoľí poukázať na rozhodnutie rozšíreného senátu Najvyššieho správneho súdu Českej republiky z 27.05.2010 č. k. 1 As 70/2008 (uverejnené v Zbierke rozhodnutí Najvyššieho správneho súdu Českej republiky pod č. 2099/2010), v zmysle ktorého „otázku nemajetnosti je potrebné posudzovať zásadne objektívne, nie skúmať subjektívne príčiny tohto stavu" a v ktorom správny súd zároveň konštatoval, že „...treba zvažovať, či nejde iba o predstieranú nemajetnosť a či právnická osoba nedisponuje širším majetkovým zázemím zabezpečeným majetkom svojich členov".

...Ak právnická osoba dlhodobo zotráva v nemajetnosti, pritom však vyvíja činnosť, tiaži ju dôkazné bremeno ohľadne skutočnosti, že fakticky nedisponuje prostriedkami formálne vlastnenými niekým iným, najmä fyzickými osobami podieľajúcimi sa na jej činnosti či inými právnickými alebo fyzickými osobami, s ktorými ju spájajú faktické vzťahy"

17. K námietke sťažovateľa týkajúcej sa porušenia práva na spravodlivý proces kasačný súd dodáva, že porušenie práva na spravodlivý proces, teda naplnenie kasačného dôvodu v zmysle ustanovenia § 440 písm. f) S.s.p., nie je možné konštatovať pri každom nesprávnom procesnom postupe správneho súdu znemožňujúcim uskutočnenie určitého procesného práva účastníka, ale zásah do procesného práva musí dosahovať ústavnoprávnu intenzitu zásahu do práva na spravodlivý proces podľa čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. To platí aj pre nedostatky odôvodnenia, ktoré musia byť natoľko zásadné, že z odôvodnenia nie je možné vyvodiť skutkový a právny základ rozhodnutia krajského súdu, čo v prejednávanom prípade nenastalo. Podľa názoru kasačného súdu nedošlo zo strany krajského súdu k nesprávne procesnému postupu, ktorým by znemožnil sťažovateľovi, aby uskutočnil jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

18. Na základe vyššie uvedeného má kasačný súd za to, že kasačná sťažnosť voči uzneseniu, ktorým žalobcovi nebolo priznané oslobodenie od súdnych poplatkov nie je dôvodná, a preto kasačný súd postupoval podľa § 461 S. s. p. a nedôvodnú kasačnú sťažnosť zamietol.

19. Toto uznesenie kasačného súdu bolo prijaté pomerom hlasov 3 : 0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch v znení neskorších predpisov, § 147 ods. 2 v spojení s § 139 ods. 4 S.s.p.).

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu n i e j e prípustný opravný prostriedok (§ 438 v spojení s § 439 S.s.p.).